

El retorn de Nit i Dia i l'any en què TV3 es va fer gran

24.04.2017

Joan Burdeus. Barcelona.

Quan, ara farà un any, es va estrenar *Nit i Dia*, els tevetresins vam notar que estava passant alguna cosa important. Potser va ser la sofisticació de la seqüència dels crèdits, o la naturalitat amb què **Clara Segura** es desempallegava dels clixés, o la posada en escena mòrbida del primer assassinat del mataiaies, però en algun moment del visionat vam fer el clic: la ficció catalana estava fent-se gran.

Durant aquell curs televisiu, la primera temporada d'*El Crac* ens havia dut les noves tendències en comèdia, *Merlís* acabava de convertir en un fenomen conquerint nous i sucosos públics, i *Cites* havia demostrat que érem capaços d'adaptar un format estranger amb ofici. Però els codis culturals són els que són i el ritm de pas per certificar la maduresa televisiva segueix demanant un *noir* per damunt de tot. I, quan la Sara Grau (**Clara Segura**) i el Pol Ambrós (**David Verdaguer**) van tancar la cambra frigorífica amb el cadàver del Marc Ramos (**Marc Martínez**), vam respirar tranquils, no només com a espectadors, sinó com a nació audiovisual.

Ja està, ja ho teníem, la nostra primera sèrie negra i criminal de debò.

NIT I DIA va suposar el clímax de l'any en què les sèries catalanes van pujar al carro global de la televisió de qualitat. Després d'aquesta fornada de produccions virtuoses de 2015 – 2016, obres anteriors però recents com ara *Kubala, Moreno i Manchón*, *Infidels* o –agafeu-vos fort- *Gran Nord*, envellien unes quantes dècades de cop i semblaven relíquies d'un passat provincià. I, dins de l'esmentada banda de quatre, *Nit i Dia* va ser la cirereta del pastís, com quan el Barça de **Guardiola** guanyava més del que els culers crescuts amb **Gaspar** ens sentíem capaços ni tan sols d'assimilar, trencant barreres d'escepticisme antropològic i desbordant les nostres modestes reserves d'orgull i gratitud. TV3 té una trajectòria gloriosa en la comèdia així com memorables telefilms, però la sèrie de **Lluís Alcarazo** i **Jordi Galceran** va suposar una nova fita en un gènere poc reeixit a la nostra televisió sense el qual no es podia anar pel món amb el cap televisiu ben alt.

Nit i Dia ha anat pel món, fins al punt que es podrà seguir a través de la plataforma All4/Walter Presents de Channel 4 i Global Series Network tant al Regne Unit com als Estats Units. Aquesta és la prova que l'aposta de Mediapro per un producte que es guanyés l'etiqueta de *televisió de qualitat*, amb els valors de producció que són el segell de la sèrie, obeïa a l'ambició de crear un producte capaç de competir en la lliga internacional. A Catalunya la sèrie va reunir 385.000 espectadors i una quota del 13,2%, liderant la seva franja durant tot el període d'emissió, però el valor afegit que perseguia *Nit i Dia* era guanyar el favor de la crítica, intentant aconseguir, encara que significués menys públic, aquesta aura de distinció típica dels productes de la HBO dins dels infinitament més estrets marges de la televisió catalana. Recordem que, aquest any, la productora de **Jaume Roures** ha participat en un projecte tan sonat com *The Young Pope*, i començarem a entendre quin és el pla.

L'estrena de la segona temporada significa la consolidació d'aquesta identitat de sèrie gran: amb el fitxatge estrella de **Josep Maria Pou** com a nou malvat al capdavant i d'una cara tan reconeguda i reconeixible com la de **Peter Vives**, que completen el ja elevat caixet de David Verdaguer i Clara Segura, l'elenc d'actorassos ha desfilat en tres esdeveniments promocionals en una sola setmana: projecció en petit comitè a la seu de Mediapro, presentació davant dels mitjans a La Filmoteca de Catalunya i, sobretot, preestrena per al públic en el marc del Serielizados Fest. *Nit i Dia* vol ser una marca i els seus actors són l'element centra d'una estratègia de publicitat que reivindica la seva condició d'estrelles.

Però, *photocalls* al marge, l'element més interessant de la roda de premsa va ser la química entre Roures i el flamant president de TV3, **Vicent Sanchís** –que va reconèixer tot el mèrit d'apostar pel projecte al seu predecessor, **Jaume Perals**–. El productor català va defensar la qualitat de la sèrie demanant una tercera i una quarta temporada (fins a dues per any) sense complexos i Sanchís, recordant en tot moment les limitacions pressupostàries, no va guardar-se al calaix ni un sol elogi per a la sèrie, transmetent una clara sensació de compromís de Televisió de Catalunya amb la proposta de Mediapro. Si no hi ha un datal baix, sembla que tindrem *Nit i Dia* per anys

Aquesta nit s'estrena a la televisió la segona temporada: un jutge apareix mort en estranyes circumstàncies abans que pugui prendre declaració a un testimoni protegit que podria aportar proves concloents sobre la implicació d'un polític de primera línia. Al mateix temps, la descoberta accidental del cadàver d'un nen desaparegut a Barcelona la primavera de 1992 destaparà un crim del passat. Com en tota sèrie *noir*, no es pot dir res més de l'argument sense espatllar-la, com

no han parat de repetir tots els membres de l'equip durant els actes promocionals. Ara bé, la trama demostra una voluntat clara de fer un salt endavant en l'aposta per la televisió de qualitat. Si la foscor de la naturalesa humana ha estat el tema principal de la celebrada tercera edat d'or de les sèries, la degradació institucional ha estat el segon. I, si el que ens mostren les imatges que hem vist és veritat, *Nit i Dia* accepta el repte i se sumarà a l'audiovisual que retrata la corrupció del sistema. La sèrie presenta les seves credencials com a producte d'elit, posant sintonia els aspectes artístics amb una estratègia comercial. Per resumir la intuïció en forma de titular, sembla que Mediapro vol ser l'HBO catalana.

Vull acabar amb un incís personal. La meva col·laboració amb *Núvol* va començar amb els articles setmanals sobre *Nit i Dia* a partir d'una idea molt simple: la febre per les sèries havia fet aparèixer al món anglosaxó un ecosistema de crítica cultural que es prenia la teleficció com un objecte digne d'estudi i comentari i això s'havia d'importar. De *Vulture* al *New York Times*, les publicacions més prestigioses oferien anàlisis setmanals, episodi a episodi, de les seves grans sèries. Jo mirava amb admiració i enveja tot aquest univers i vaig pensar que *Nit i Dia* oferia una oportunitat perfecta per reivindicar aquesta manera de fer. Cal recordar que, si obres com *Mad Men* o *House of Cards* tenen el prestigi que tenen és per la seva qualitat intrínseca, però també per aquesta bombolla de legitimació cultural que s'ha construït al seu voltant. I així, a mig camí entre la fascinació per les lluites interiors de la Sara Grau i les ganes de fer un tipus d'article que respongui a la qualitat creixent de les sèries catalanes, van néixer els comentaris setmanals. Demà al matí, com cada dimarts, en parlem.

Nit i Dia 1.

La societat (catalana) està malalta

25.04.2017

Joan Burdeus. Barcelona.

Teníem tantes ganes de tornar a veure *Nit i Dia* com de poder parlar-ne després de cada episodi, així que farem cas a l'únic que va poder dir ahir l'enyorada Sara Grau i -silenci dramàtic, mentre **Clara Segura** es gira i la càmera s'acosta- començarem.

Saltem del darrer pla del capítol al primer: sempre és bona idea posar atenció a com comença una temporada i, al costat d'un mòbil rebent una trucada desconeguda, *Nit i Dia* engega mostrant-nos un dossier on es llegeix "Generalitat de Catalunya" cap per avall. Una targeta de presentació en forma d'imatge per insinuar la proposta de la sèrie enguany que, sense abandonar la corrupció moral, ens avisa que es llençarà a retratar la corrupció política. Ho va resumir un dels directors, **Manel Huerga**, amb el to tranquil d'algú que es limita a mostrar la realitat tal com és sense que, per desgràcia, faci falta exagerar-la: "La societat està malalta".

I és que no hi millor manera de defensar el realisme de *Nit i Dia* que un simple repàs a l'actualitat política. La sort dels creadors és que era una aposta segura: aquesta setmana serveixen les aigües empastifades del canal Isabel II com a l'anterior haurien valgut les bosses d'escombraries del cas Palau, tot i que, per damunt de cap altra, el primer capítol convida a llegir les notícies sobre les morts relacionades amb el Cas Gurtel amb una suspicàcia renovada. Un exemple de com l'actualitat influeix en com llegim la ficció: Martí Miró (**Ramón Fontserè**) que en una altra època hauria passat per una cara de polític més o

menys genèrica, només es pot veure com la fusió de trets facials perfecta entre **Macià Alavedra** i **Lluís Prenafeta**. Tot i que **Jordi Galceran** va declarar que el text és estrictament ficcional, l'atreviment de situar la trama a una Catalunya perfectament reconeixible, deixa clar que un dels jocs més entretinguts d'aquesta temporada serà buscar els paral·lelismes més o menys raonables amb la realitat. Mentre Galzeran es posava la bena abans de la ferida, **Jaume Roures**, director de Mediapro, va reivindicar l'efecte Homeland “que la sèrie busqui alguna cosa que estigui passant a la vida real i quotidiana” i **Vicenç Sanchís**, preguntat per si esperava enrenou polític com el que ja han generat episodis d'una sèrie tan innocent com *Cites*, va fer sortir el seu perfil torero: “Benvinguda la inquietud parlamentària”. Atents als salts que pugui fer *Nit i Dia* entre les pàgines de cultura i les de política.

Fi del parèntesi polític. La bomba dramàtica del capítol d'ahir duia dos caps nuclears de la interpretació, un de molt anticipat, **Josep Maria Pou**, i un que, essent més discret, va deixar clar que ha construït un personatge amb més capes que una ceba, Ramon Fontserè. Els dos clàssics del teatre hauran de dur sobre les espatlles els personatges més expansius que fins ara ha proposat la sèrie, amb el permís de l'excels **Pablo Derqui** que reapareixerà la setmana vinent.

A *Nit i Dia*, els malvats són un caramel enverinat perquè els diàlegs són proclius a la grandiloqüència, de manera que el veritable repte és saber rebaixar el to per fer el personatge prou versemblant sense perdre l'encant diabòlic. Pou ens va mostrar els primers passos d'una interessant variació lletraferida d'Hannibal Lektor, igual de culte i fred però menys atent a la imatge personal. Per la seva banda, Fontserè va saber resistir el maquiavel·lisme més

obvi gràcies a un posat provocatiu i irònic que aconsegueix transmetre la sensació d'amença sense haver de telegrafiar-la, molt més autèntic que els aprenents de Frank Underwood que es multipliquen a les ficcions polítiques.

La visceralitat del mataiaies dóna pas a dos malvats cerebrals amb biografies tenebroses i rizomàtiques. Després d'haver seguit les declaracions i l'estratègia de promoció, sembla clar que *Nit i Dia* és una peça important dins del tauler de Mediapro, que juga la partida de convertir-se –i em disculpo per pronunciar el nom del senyor en va- en una mena d'HBO a la catalana. Això vol dir deixar veure valors de producció per damunt de la resta, amb una realització elegantíssima, un repartiment de primera o una direcció d'art espatarrant, però també apostar pels temes que garanteixen l'aplaudiment de la crítica, com ara la maldat humana i la putrefacció política, o un fet tan aparentment trivial com mostrar mugrons i penis sense censura.

El *making off* en forma de sèrie documental que es podrà veure després de la sèrie és una expressió més d'aquesta voluntat (sana) de marcar paquet; *Nit i Dia* es vol presentar com un producte més exclusiu que la seva competència directa i, sens dubte, se'n surt en molts aspectes.

Ara bé, un perill va treure el cap: recitar **Shakespeare** i **Dostoievski** mentre s'assassina juga amb la finíssima línia que separa el sublim del ridícul. Si en els futurs episodis els personatges equilibren les inclinacions a la ampul·lositat amb la ironia i els dubtes interns que tant turmentaven a Raskolnikov o el príncep de Dinamarca, tot anirà bé.

Nit i Dia 2.

Mata'm lentament

2.05.2017

Joan Burdeus. Barcelona.

Arrencar la temporada amb un primer capítol construït un univers aparentment verge, sense mostrar cap personatge conegut fins a la darrera seqüència, era una aposta arriscada. Però si ens pensàvem que es tractava d'una empescada circumstancial, estàvem equivocats: després de la presentació sumptuosa del sinistre Benet Muntada, el personatge de **Josep Maria Pou** no treu el cap ni un minut a la setmana següent. Benvinguda, corallitat. La segona temporada de *Nit i Dia* multiplica el nombre de trames que s'entrecreuen respecte a la primera i, el més important, aconseguix que la tensió dramàtica es multipliqui proporcionalment. De les intrigues del Martí Miró (**Ramón Fontserè**) i la Joana Porta (**Lluïsa Mallol**) fins a les primeres braçades de la Carmen Garcia (**Mar Ulldemolins**) en la lucrativa piscina de taurons de l'advocacia -no vull insinuar res, però que consti que els despatxos d'aquesta empresa malvada amb vistes a la Torre Agbar que veiem a la sèrie són, al món real, la seu de Mediapro-, els flamants personatges i les noves històries dels ja coneguts fan que, a cada tall, la narració ens pugui sorprendre molt més que l'any passat.

Si el guió de la sèrie creix, la posada en escena també. Barcelona es veu més fosca i elegant que abans, amb una paleta de colors freds que no perdonen ni un instant i ens impedeixen escapar de l'atmosfera lúgubre. La realitat sembla trobar-se sota la llum d'una taula de dissecció. La major confiança en la realització permet explicar històries sense diàlegs, cosa que ajuda a desfer-nos de la sensació de

telenovel·la i ens activa el xip cinematogràfic. La trama del manicomi n'és un bon exemple. Pensem en el grandios cameo d'**Albert Pla**, la millor conjunció entre esguard i veu psicopàtiques de casa nostra (com ja va saber veure **Isaki Lacuesta**). Després que el personatge de Pla fes honor al seu *hit* musical, "La Violació", el triangle amorós entre dements va desplegar-se a través de mirades, silencis, moviments de càmera, banda sonora i disseny de so. En l'interrogatori en què l'Aitor Otxoa intentava treure l'entrellat a les veritables raons de la carnisseria, la bogeria de l'Ernest s'havia anat construint poc a poc durant l'episodi i el joc amb primers plans angulats, distorsions a la imatge i les veus del seu cap va permetre convertir una conversa sense frases intel·ligibles en una escena tensa i memorable.

De totes les novetats, la que més em crida l'atenció i m'agrada és la lentitud. Estem tan acostumats a blasmar la parsimònia que a vegades ens oblidem que pot ser un qualificatiu positiu, com és el cas. Les seqüències de la nova temporada es prenen el seu temps, permetent que els espais i les mirades parlin. El dipòsit de cadàvers de la Sara Grau i companyia és especialment interessant: allà on *CSI* insisteix a afegir ritme, estilització i tecnofília, convertint les recerques forenses en seqüències d'acció amb música rock i plans impossibles, *Nit i Dia* va exhibir silenci, meticulositat i, sobretot, ossos. La insistència de la càmera a mostrar l'esquelet i la calavera del malaurat Kevin feia que les despulles deixessin de ser un mer element d'atrezzo per convertir-se en un símbol shakespearità sobre la inevitabilitat de la mort i la desintegració del cos, un tema que ressona perfectament amb els crèdits de la sèrie. Faltava en Benet Muntada traient el seu Hamlet: "¿On són, ara, aquelles gràcies, aquells saltirons, aquelles cançons, aquells acudits que feien cargolar de riure tota la taula? No tens ningú que et rigui les ganyotes, ara? T'has quedat amb la boca oberta?"

El primer episodi ens demanava que esperéssim al segon per tenir prou perspectiva. Quan es va acabar el capítol d'ahir, a casa ens vam donar que no havíem badat boca en una hora. Ara queda clar que *Nit i Dia* ha tornat més atrevida, macabra i complexa que abans. Tenim les expectatives pels núvols.

Nit i Dia 3.

Per trobar la merda, seguïu els diners

9.05.2017

Joan Burdeus. Barcelona.

A la pel·lícula *Tots els homes del president*, que narra la investigació periodística del cas *Watergate* que va acabar amb la dimissió de **Richard Nixon** de la presidència dels Estats Units, la font de dins el govern —Deep Throat, més conegut a casa nostra com a Garganta Profunda—, donava un consell als periodistes que ha acabat convertint-se en el lema que tot persecutor de polítics s'hauria de tatuar a la natja: “Seguiu els diners”. La mítica sèrie *The Wire* va demostrar com aquesta idea es podia convertir en un motor argumental molt poderós i la gran novetat de la segona temporada de *Nit i Dia* és haver adoptat la mateixa premissa: per més que es ramifiquin les trames i els personatges semblin desconnectats entre ells, si destapem el flux de diners il·lícits, veurem com tot encaixa.

El matrimoni Joana Porta i Martí Miró és el cor que fa

bategar la màquina. Quan un veu en pràctica el brillant mecanisme de l'especulació artística, pensa en les cròniques que just la setmana passada explicaven com l'expresident de la Comunitat de Madrid, **Ignacio González**, justificava el seu tren de vida dient que a la seva dona, que era president d'una casa de subhastes, "li anava molt bé amb l'art". Planyo **Arcazo** i **Galceran**, perquè la realitat del país desborda la imaginació de qualsevol guionista.

Ara bé, fa mandra que la corrupció moral vagi lligada al llibertinatge sexual sense més. En cap cas s'ha de descartar que els sopars d'empresa del Canal Isabel II acabessin com un pícnic amb el **Marquès de Sade**, però també ho fan les de col·lectius tan nobles com els castellers i els escoltes. Així, si la hiper-sexualitat de la Joana Porta és un dels llocs recurrents —i interessants— de la nova temporada, utilitzar-la com un mecanisme que per ell mateix reforça la condició de personatge malvat és un recurs legítim però flàccid. Que no és plena Catalunya d'ànimes bones i caritatives que incorporarien en **Peter Vives** per animar la seva vida sexual? El problema de fer servir la sexualitat dels personatges per dir alguna cosa d'ells és que has de comptar amb espectadors cada cop més difícils d'escandalitzar i, sobretot, mostrar-la sense que sembli que et fa vergonya, construint seqüències amb la mateixa intensitat dramàtica que la resta. Mireu com follen les mares de *Big Little Lies*, per exemple.

A l'episodi d'ahir, vam veure com la teranyina dels diners arribava a més personatges: tot i que el pintor Damià Camps i l'advocada Carmen Garcia es coneguessin a l'exposició per primer cop —ho sentim tots molt, però pinten bastos, estimat **David**

Verdaguer—, els seus sous ja estaven connectats des de feia temps. A l'altre costat, la jutge Olga Comas, que ja ens va convèncer la primera temporada amb una bona interpretació de **Victòria Pagès** i millora enguany, cada cop més poderosa sense haver d'apujar la veu ni mig decibel, ha reunit personatges aparentment inconnexos per, precisament, indagar d'on surten aquests salaris. Veurem si el principal repte dels Intocables de Comas és demostrar que estan tan lliures de pecats com la seva cap creu o, en cas afirmatiu, si poden esquivar les visites d'en Benet Muntada. Vista l'eficàcia i meticulositat del llibreter-sicari-escaquista, els recomanaria buidar la seva biblioteca i comprar-se un *ebook*.

Amb dues investigacions en marxa i tantes peces sobre el tauler, cada episodi de *Nit i Dia* avança a poc a poc i ens deixa amb ganes de més per a la setmana vinent. Després de la creació dels Intocables i la confirmació que el petit Kevin va ser assassinat, és el moment que la sèrie es deixi de presentacions tècniques i comenci a entrar més a fons en els conflictes interns dels personatges. Comencen a acumular-se massa diàlegs explicatius que intenten deixar ben mastegades les connexions entre tot plegat quan, en realitat, podríem avançar més en les històries personals sense necessitat de tenir el mapa de la corrupció tant clar des del principi. Seguir els diners no ha d'estar renyit amb seguir personatges.

Nit i dia 4.

Encara no sabem parlar de política a les sèries

16.05.2017

Joan Burdeus. Barcelona.

Han passat quatre episodis fins que la Sara Grau ha tornat a protagonitzar la “seva” sèrie durant uns instants, mostrant-nos l’element invasor que trencarà la pau i la involucrarà encara més amb el cas del petit Kevin: el passat. El retorn del Jon Grau (**Jordi Bosch**) a Catalunya no només estreny la connexió de la Sara amb les corrupteles del Martí Miró, sinó que ha desencadenat uns records foscos que expliquen el vincle emocional de la metge forense amb el seu nou cas, encara no sabem si per mera empatia personal amb el patiment infantil o amb algun lligam més directe. El malson protagonitzat per les dues nenes inquietants i el conill sinistre té l’encert de relacionar-se amb unes imatges dels crèdits fins ara indesxifrables, fet que les farceix d’entitat des del primer minut i insinua que toquen el moll de l’os de la història. Topar-nos amb el passat de Sara Grau és com la troballa d’un pou de petroli narratiu.

El personatge de **Clara Segura** va ser una de les personalitats televisives del 2016. Es tractava d’una heroïna atípica perquè aconseguia resultar carismàtica sense el ventall de problemes i excentricitats posat amb calçador que sol acompanyar els investigadors de crims en la ficció. Les virtuts i les febleses de la Sara són properes, i això encara dona més mèrit al magnetisme que Segura va aconseguir infondre al

personatge. El model Segura, que és un dels punts forts de *Nit i Dia*, proposa una interpretació continguda que ha de saber expressar les lluites interiors en dosis molt petites i concentrades per tal de mantenir l'equilibri entre versemblança i interès, aprofitant els pocs espais que deixen uns diàlegs poc brillants –segurament, el punt més fluix de la sèrie–, plens de frases excessivament explicatives pel que fa a la trama i unidimensionals pel que fa a les emocions. Segura va brillar, i continua fent-ho, perquè mai cau en la temptació d'afegir coses que no encaixen. Per cert, si hi ha un altre intèrpret que demostra un talent brutal a l'hora d'actuar amb la moderació que exigeix la càmera, és el gran **David Verdaguer**.

Però anem als diàlegs, que ahir van mostrar un dels problemes que estem veient aquesta temporada. El breu retorn de la Miren Otxoa (**Mireia Vilapuig**) és un exemple de manual d'aquest vici: en lloc de presentar-nos-la través d'actes, sentiments i conflictes que el personatge es mereixeria pel seu pes en la trama la temporada passada, la filla de l'Aitor Otxoa (**Miquel Fernández**) reapareix convertida en un instrument per explicar una teoria psicològica sobre els nens maltractats. Però l'apoteosi d'aquesta instrumentalització va ser la discussió entre la Carmen i el seu pare: convertits en altaveus de posicions ideològiques tan tridimensionals com el paper de fumar, l'espectador havia de veure com els personatges deixaven d'actuar per motivacions orgàniques i perpetraven una tertúlia política. Encara que el sexe entre la Carmen i el Damià Camps va ser intens, no és res al costat del grau de pornografia que va exhibir el debat sobre la sanitat pública. És curiós perquè l'efecte és exactament el mateix que

quan a *Merlí* es parlava de política: es produeix una fractura incomprensible entre la manera de ser i de dir dels personatges i la crítica social que fan. Com és que les nostres sèries dramàtiques no saben parlar de política? Crec que té a veure amb la falta de tradició i que, els intents maldestres de *Nit i Dia* i *Merlí* són casos de prova i error necessaris per aconseguir trobar el to. Els guionistes no escriuen en un buit i sembla que la manca de drames polítics dels quals partir ha generat molta més por que atreviment. No parlo de la por al rebombori públic, encara que també hi ha alguna cosa d'això, parlo de la por a l'espectador: que no entengui, que desconnecti, o que es trobi amb opinions impopulars. El temor de ferir sensibilitats castra la creativitat dels guionistes però, com ens ensenyen *Borgen* o *The West Wing*, quan els personatges parlen de política ho han de fer amb els mateixos matisos i contradiccions que tenen com a personatges, i no com a altaveus monofònics.

L'atreviment de la segona temporada de *Nit i Dia* és molt valuós per a la història de la televisió catalana: mai havíem tingut una sèrie amb aquest nivell d'ambició i això ajuda a crear un ecosistema dramàtic de qualitat on parlar de política serà més fàcil i necessari que abans. A més, el vessant polític encaixa perfectament amb la proposta de la sèrie, expandint els temes policials cap a àrees molt interessants que, a sobre, ressonen amb la nostra actualitat. Però, com que *Nit i Dia* és, abans que res, un thriller, la millor fórmula per resoldre la manca d'espontaneïtat de certs diàlegs seria la de *The Wire*: per parlar de política no cal que els personatges l'expliquin, només que la facin.

Nit i Dia 5.

Menys escacs i més malsons

23.05.2017

Joan Burdeus. Barcelona.

L'episodi d'ahir es titulava “Escacs”, una decisió creativa que suggereix que la veu en off del **Josep Maria Pou** ensinistrant-nos en el noble art de matar el rei és un element important per a la sèrie. No cal ser un geni de la semiòtica per veure com es fa servir aquest recurs a *Nit i Dia*: d'una banda, se'ns recorda que l'assassí sense escrúpols pot casar perfectament les seves habilitats mortíferes amb dots pedagògics i socials, fent-lo més humà i més pervers alhora, i, de l'altra, s'estableixen paral·lelismes entre el joc i la història. Contra l'estimat Shakespeare de Benet Muntada, el món no és un escenari, és un taulell d'escacs.

El problema d'aquesta metàfora és que, si algun cop funciona —que potser mai ho aconsegueix, si tenim en compte la poca originalitat—, és només com a element poètic. Però a còpia de repetir les comparacions, l'impacte estètic es va perdent amb cada ús i, quan ja no en queda gens, ens adonem que les al·legories entre els escacs i la trama només són un intent de legitimar la complexitat de la història apel·lant a un element massa extern. La idea és, més o menys, que, com que els escacs són una disciplina respectada i ben vista per la seva dificultat, una narrativa que els imiti també ha de ser-ho i que els

espectadors aplaudirem les aspiracions elevades de la sèrie. Al final, el recurs no només paternalitza en excés, sinó que resulta trampós: els minuts dedicats a les comparacions amb reis, dames i peons s'haurien d'invertir a fer que la conducta dels personatges fos la de reis, dames i peons, més que no pas a explicar-ho.

Si seguim el fil de la metàfora i fem cas a la veu d'en Benet, s'ha acabat el primer acte de la partida i comença el segon. Això vol dir que ja coneixem prou els personatges i les relacions entre ells perquè comencin a enfrontar-se a complicacions serioses i a desvelar secrets. Que això passi al cinquè capítol de tretze indica una errada més que un encert: s'ha dedicat massa temps a presentar els nous personatges i les dues històries paral·leles sense vincular els dos casos a un gran conflicte que els relacioni i, ara per ara, ni la persecució dels draps bruts d'en Martí Miró ni la recerca de l'assassí del Kevin han aixecat el vol per elles mateixes.

Hi ha un clar fil d'esperança: el passat de la Sara. Si ja vam intuir el drama arran del retrobament, la petició de canvi de nom que el Dr. Grau va fer a la prostituta al final de l'episodi corrobora les nostres sospites i afegeix una molt necessària truculència en el nivell personal de la història. Es desenvolupi com es desenvolupi, aquesta trama ens retorna cap a un territori on *Nit i Dia* desplega les seves millors virtuts: la fusió entre realitat i malson que permet unir l'esplèndida realització de la sèrie amb la seva narrativa.

Un boníssim exemple d'això va ser el cas de la submissió química de l'adolescent musulmana. En la

reconstrucció tenebrosa de la violació, vam veure la primera promesa d'aquesta temporada d'un retorn a l'esperit fincherià que tant va captivar-nos l'any passat. Calen més homes disfressats amb màscares macabres d'animals que es fan dur menors d'edat drogades a una casa enmig del bosc. Amb una seqüència que exhibia una vena molt —potser massa— *True Detective*, *Nit i Dia* deixa clar que es mou millor en el thriller psicològic i estilitzat que en el realisme. És per això que les vinculacions entre polítics i empresaris, una xarxa d'explotació sexual de menors i el passat dels protagonistes que s'apunten i que comencen poden enganxar-nos com a espectadors, milloraran exponencialment si es retraten des de la mirada tenebrosa que caracteritzen la sèrie i el focus torna a la psicologia dels personatges, com més estafeta millor.

Nit i Dia 6.

Com dosificar un personatge malvat

30.05.2017

Joan Burdeus. Barcelona.

Convindrà fer cas al que diu Benet Muntada cada cop que es posa davant el taulell d'escacs perquè, al més pur estil de *El setè segell*, deixa de parlar com un personatge per convertir-se en el demiürg de Nit i Dia, coneixedor infal·lible dels designis del guió com si l'hagués escrit ell mateix. La setmana passada ens va avisar que s'havien acabat els prolegòmens del primer acte i que ara començava l'acció. I tenia raó: a

l'episodi d'ahir vam veure com personatges i trames que havien anat en una sola direcció es sacsejaven per mostrar-nos cares ocultes fins ara. Benvinguts, punts de gir.

Va tornar la Wendy, motiu d'alegria pels fans, que mereix un parèntesi per celebrar-ho. **Mima Riera** va donar vida a un dels personatges secundaris més estimats de la temporada passada, capaç d'enamorar-nos gràcies a un tipus de prostituta molt diferent de les que ens té acostumats la ficció. La dolçor i la desimboltura de la Wendy contravenen tot el que esperaríem d'una puta d'extraradi, però una "princesa de barri" tòpica amb la duresa de consuetud hauria fet una mandra monstruosa. No sabem com pot aguantar el què aguanta i seguir amb els ulls plens de llum i les neurones-mirall sempre a punt per a l'empatia, però és una benedicció per als espectadors cansats de tòpics. La lliçó és que trencar els estereotips sense preocupar-se gaire de justificar-ho a vegades val el preu que s'ha de pagar en versemblança, i que bona part de l'èxit és en mans de la intèrpret.

La principal funció de la Wendy, però, va ser il·luminar la complicada psicologia d'en Benet. Aquesta serà una de les partides on la sèrie se la juga de debò: el personatge de **Josep Maria Pou** està dissenyat per ser immens, i la qualitat i l'explicació de la seva maldat han de ser un dels pilars de la temporada. Fins ara, la nostra fascinació pel Benet s'ha cuinat a foc lent, sostinguda per la contradicció entre la meticulositat del seu mètode assassí i els excursos literaris que es permet personatge. Aquesta

tensió, precisament perquè juga amb l'esperpent, ens obliga a especular sobre un passat traumàtic que la justifiqui. Jugar a imaginar-lo es converteix en un dels nostres exercicis favorits i la sèrie està sabent dosificar la informació. Tot això no es podria fer sense la interpretació tossudament sòbria de Pou, que ahir va recollir els fruits de saber insinuar el fons del personatge sense haver d'explicitar-lo: es confirma que en Benet Muntada té un codi moral propi –no és un sicari nihilista- i necessita donar amor desesperadament.

Les dones de la sèrie no van tenir tanta sort. Si el magnetisme de la Joana Porta rau en el control cínic que exhibeix, descobrir que la seva gran flaqueza és la gelosia.... mnye. El matrimoni Miró-Porta ens agrada perquè junta dos personatges tan ambiciosos que ni tan sols es plantegen les exigències de la moral tradicional, fet que no encaixa de cap manera amb ensumar bufandes a la recerca d'amants del teu amant. Però el pitjor de la temporada segueix sent la Carmen Garcia: com un penell que es mou cap a on bufa el vent, l'advocada sembla buida per dins, incapaç d'oposar cap resistència idiosincràtica a les circumstàncies externes, davant les quals reacciona amb la previsibilitat d'un peó –fins aquí el meu atreviment en el terreny de les metàfores amb escacs-. No ajuda la interpretació de **Mar Ulldemolins**, tan lineal com el personatge.

La investigació avança jugant amb tot el que ja sabem i alimentant les nostres expectatives. Les propietats de l'eina que va matar en Kevin –que els amants de **Michael Haneke** coneixíem-, seguida de la

trucada de l'ensinistrador de gossos / espeleòleg a en Martí Miró, confirma que el seu cas s'ha de vincular a una xarxa d'abús de menors institucionalitzada que té els seus orígens en el passat. Tenim clar que la naturalesa de la trama serà profundament escabrosa, i així alimenta les ganes de conèixer la magnitud de tot plegat i el rol de cadascú. Gràcies a un carisma ben construït i a un coneixement de les respectives biografies ben graduat, cada cop tenim més interès a saber què feien la Sara Grau i el Benet Muntada quan la trama criminal va començar.

Nit i Dia 8.

Quàdruple teràpia sentimental d'una nit d'hivern

13.06.2017

Joan Burdeus. Barcelona.

No hi ha sèrie de prestigi sense un dels anomenats “episodis embotellats”, capítols en els quals la trama principal queda congelada i la narració s'aventura per algun camí secundari sense demanar permís. La temporada passada vam gaudir de l'inoblidable capítol del mataiaiesatrapat a l'ascensor, i ahir a la nit **Arcazo** i **Galceran** ens van demanar que

els acompanyéssim en una quàdruple teràpia sentimental nocturna. Com tot, la digressió és un art amb diferents nivells d'excel·lència, però és inevitable que aquests capítols despertin pessigolles en els espectadors —per no parlar dels crítics— que s'han mantingut fidels a la sèrie i senten l'excitació de trencar la rutina. Com una parella que surt d'una *sex shop* amb les primeres manilles de vellut, durant una nit estarà permès experimentar sense pagar-ne les conseqüències.

L'emprenedoria dels guionistes va tenir resultats desiguals, barrejant moments brillants amb escenes menys reeixides, però l'oportunitat de veure els personatges amb qui hem passat tants episodis penjant la bata forense per despullar-se emocionalment fa oblidar fins i tot els diàlegs més fulletonescos (que no té res a veure amb marranades, sinó amb el fet que el diccionari no em dona alternatives millors a *culebrón*). Repassem-los.

Medalla d'or per als que van anar més enllà de la metàfora i van quedar literalment nus. Tot i ser la trama més intranscendent, o potser precisament per això, la tan gradual com inevitable relliscada entre el Pol i la Fàtima ens va regalar un caprici narratiu deliciós. La parella anava fent cada pas cap al seu destí amb

la naturalitat dels que saben que aquella nit sí que toca i que seria una falta de sensibilitat estètica no embolicar-se. Es confirma que **David Verdaguer** és una mena de Rei Mides de la interpretació que multiplica la resta d'actors que toca: els dos personatges va exhibir una connexió mai vista i, després de la reflexió còmica sobre la idoneïtat de comptar ovelletes per anar a dormir, mitja Catalunya s'hauria entregat al bigoti. No hi ha res més elegant en una sèrie que resoldre la tensió sexual que s'arrossega des de temporades sense recórrer a la grandiloqüència.

El pitjor, l'Aitor i la doctora Vivancos. La conversa entre tots dos era tan plena de fets biogràfics, racionalització i llocs comuns de la psicologia romàntica que no va quedar espai per a la química. Si de cas, s'intueix massa clarament on pot recaure el nou director després que els croissants no fossin capaços de dir "t'estimo" com se suposava. Per sort, l'esgrima dialèctica va obrir altres camins quan semblava que una anàlisi suposadament feminista de la gelosia acabaria en sermó. La severitat de l'antropòloga i una interpretació solvent d'**Irene Montalà** la van convertir en una bona paret de frontó per als problemes de l'Aitor, però es va perdre una oportunitat de donar entitat al personatge.

Sobre el duet policial que formen la Sònia i el Toni, ahir es va produir una redempció gens anticipada i molt benvinguda. Des de la primera temporada, el personatge de la Sònia és insuportable. El clixé del policia dolent, gastat i difícil d'entomar, és un repte per a qualsevol, però **Anna Alarcón** l'ha fet tocar fons amb una investigadora insofrible que s'enfada sempre i malament sense aconseguir que la seva mala llet ni ens importi ni ens entretingui. Gràcies a l'explosió de testosterona fraternal d'ahir, els dos policies van mostrar, per fi, una tercera dimensió que podria rellançar-los com a personatges. Un punt extra per no passar de les cleques al terreny sexual.

I hem deixat la infal·lible Sara pel final. La passejada amb el Lluís davant la mar barcelonina, d'un negre profund trencat convenientment per la silueta de l'Hotel Vela, va fluir perfectament, amb dinàmiques emocionals originals i orgàniques. **Pablo Derqui** va fer versemblant el seu penediment sense renunciar a la personalitat del Lluís, i **Clara Segura** segueix demostrant que una bona actriu pot convertir el sentit comú en art sense acudir al comodí de les excentricitats. La revelació sobre el seu passat amb el Dr. Grau anima la trama principal i explica moltes coses de les inclinacions i

contradiccions de la Sara. Això sí, la simbologia de la infància perduda com un globus que se'n va, mandrosa i prescindible.

Però compte amb el *tour de force* final: segons el rellotge, des que la Sara va obrir la porta a l'Aitor fins que ell va marxar, 12 minuts i 19 segons. Una ruptura en estricte pla / contraplà / pla general, dins de la cuina, sense grans moviments, ni grans accions ni flash-backs que interrompessin l'evolució sentimental i la baralla d'arguments. Teatre per la tele, molt allunyat de l'esteticisme al qual tendeix *Nit i Dia*. Tot i que Segura s'havia buidat durant l'episodi, treballant cada frase del seu personatge, tant ella com **Miquel Fernàndez** van mantenir la tensió i el nivell de versemblança al màxim durant el trencament.

Ara bé, es va produir un efecte curiós: van partir peres de manera tan ben argumentada, lògica i pactada, que l'impacte emocional per a l'espectador va ser mínim. L'Aitor i la Sara mai han estat una parella estel·lar, i la cerebralitat de la seva ruptura va retratar de manera excel·lent com una relació grisa pot tenir un funeral tan poc pirotècnic com la vida que ha tingut. I ara, la cara romàntica de la sèrie s'ha posat més interessant.

P. D. Com a veí de l'Eixample assidu a les cocteleries del carrer Aribau, em veig obligat a impugnar una errada de raccord entre la temporada passada i l'actual. En referència a la porta del Dry Martini, la Sara va dir que aquell era el bar on anava a buscar homes antigament. No pas! A la primera temporada, la Dra. Grau caçava des de la barra del Solange, just enfront del bar de **Javier de las Muelas**. Tots dos serveixen copes excel·lents, tot i que el Solangeha perdut el carisma amb la darrera redecoració, més pensada per als *guiris* que per als locals, i el Dry Martini ja fa segles que és més una atracció que cap altra cosa. Si us importa més la idiosincràsia del racó que els homes, baixeu un parell de carrers i aneu a l'Ideal.

P. P. D. A tots els benvolguts seguidors de les crítiques setmanals que heu arribat fins aquí, desvelo el misteri de la setmana passada, tristament prosaic: vaig faltar a la cita perquè unes vacances a la Xina em van ensenyar el poder de la censura a internet i no vaig poder veure l'episodi tal com havia previst. De moment, l'anàlisi del capítol es perdrà com les llàgrimes de replicants a la pluja, però aquesta setmana hi haurà una sorpresa especial

relacionada amb Nit i Dia per compensar. Atents el divendres.

Nit i Dia 9.

Tres tipus de maldat

20.06.2017

Joan Burdeus. Barcelona.

¿A qui preocupen la sang i la violència a les quals ens té acostumats *Nit i Dia* al costat del retrat de la maldat esgarrifosa que ens va fer ahir l'Starsky? Fem el cor fort per repassar aquesta instantània pornogràfica del pitjor que la condició humana pot oferir, que justifica la qualificació per a majors de 18 anys més que tots els mugrons que apareixen a la sèrie posats en fila índia: “[En Martí Miró] va ser pres durant el franquisme perquè pertanyia a un grupuscle d'extrema esquerra que havia arribat a atracar bancs. Quan va morir Franco, es va fer del PSUC; quan va veure que la cosa no tirava, es va passar als *sociates*; anys més tard es va passar a la competència fins que, finalment, ha acabat fundant el seu propi partit; petit

però imprescindible per a la governabilitat del país, “el julivert de totes les salses”.

Mama, por.

Un dels plaers que ens permet aquesta segona temporada és suposar que la corrupció moral de les elits, de la qual només coneixem el vessant polític, amaga un rostre encara més macabre. La premissa funciona perquè la realitat ho aguantat tot: sigui a La Camarga o al despatx del Ministeri d’Interior, n’hi ha prou d’haver escoltat un parell de minuts com aquesta colla parlen en privat per figurar-nos-els fent un encàrrec a en Benet Muntada. I la sèrie permet delectar-se en aquestes especulacions, com a mínim legítimes, mostrant en pantalla què passaria si la vilesa dels Martí Miró del món real no s’aturés en l’àmbit econòmic i arribés al terreny dels assassinats i els abusos sexuals. Costa tant d’imaginar...

Mentre que en Martí retrata una maldat procedimental, més preocupada pel joc de trons que per gaudir dels fruits del poder, la Joana Porta és tota una altra cosa. Com a bona vampiressa –recordem la mirada amb la qual va acabar el capítol–, la seva contenció aristocràtica es veu desbordada per un excés de passió per la sang fresca. Ella és una hedonista, i no pot evitar traïr la fredor que necessita

per dirigir un entramat de blanqueig de diners quan els abdominals del Damià li passen pel cap. La ironia del capítol d'ahir és que la mateixa gelosia que la fa vulnerable pot acabar salvant-la gràcies a la detectiva privada que va enxampar la Carmen amb en Toni, un dels investigadors del cas Gangrena. Encara no ha lligat caps, però una de les coses que més ens agraden de *Nit i Dia* és que els dolents també tenen cops de sort.

I arribem al tercer malvat, en Benet Muntada, que ha estat dosificat fins al punt que ja encaixa sense cap fricció en el mapa de la sèrie. Les floritures filosòfiques del personatge queden contrapesades pel to contingut de **Pou**, que ha sabut trobar un posat adequat per a un caràcter amb tantes motxilles. Ara sabem que en Benet assassina de la mateixa manera que dona classes d'escacs: fent un regal intel·lectual a les seves víctimes, combinant la voluntat pedagògica amb el desig de fer-se desaparèixer com a mestre perquè només en quedi la lliçó.

Exaltant **Donald Byrne**, el perdedor de [“La partida del segle”](#), el capítol d'ahir ens va donar una clau per entendre el senyor Muntada millor que abans: la defensa de la figura del derrotat, sense el qual no hi hauria obres d'art. Tenim moltes ganes de desvelar el passat d'en Benet

que, quan en Martí li va preguntar què faria amb els diners, el porta a respondre “Comprar-me una bodega i llegir fins a rebentar”.

A la recta final de la temporada, ara que tots els personatges es juguen coses importants, la història navega sola, mantenint el suspens i les ganes de més entre escenes i entre capítols. A més, aquest entramat és bo per als diàlegs –més aviat monòlegs– excessivament decimonònics en què a vegades cau la sèrie, que cada cop ens molesten menys perquè ja no han d’aguantar el pes de la narració, només complementar-la. El poema assassí d’ahir n’és un bon exemple:

“És ara vil el poble dels senyors,
s’ajup en el seu odi com un gos,
lladra de lluny, de prop admet el bastó,
enllà del fang segueix camins de mort.”

Aquest fragment de *La pell de Brau*, de **Salvador Espriu**, és un cas impecable de com fer servir una picada d’ullet intel·lectual perquè la sèrie vagi més enllà. Pronunciat per en Benet abans d’alliberar el gos Satan, originalment el fragment d’Espriu és una al·legoria de la condició política del poble, que ha renunciat a la seva dignitat i es deixa dominar pels poderosos. Dins del capítol, la referència cultural s’actualitza i connecta la covardia dels ciutadans que va retratar Espriu

amb l'existència de figures contemporànies com en Martí Miró i la Joana Porta, el gran tema d'aquesta temporada. Mentre ens té en tensió abans de desfermar la bèstia, en Benet aprofita la seva llibrefília per dir-nos que se sent igual de rebaixat que el gos del vers i ens recorda que si aquesta banda de criminals existeix, és perquè ens hi resignem; tot plegat ben camuflat en una seqüència d'acció. Per cert, al mateix poema, Espriu ja ens proposava un remei al problema polític:

“Amb la cançó bastim en la foscor
altes parets de somni, a recer d'aquest torb.
Ve per la nit remor de moltes fonts:
anem tancant les portes a la por.”

Nit i Dia 10.

**Quan es trenquen els somnis
esquerranosos**

27.06.2017

Joan Burdeus. Barcelona.

Un fantasma recorre *Nit i Dia*: el fantasma del comunisme... fracassat. Els dos temes d'aquesta temporada són la degradació de la

política i la llosa del passat, i la figura de l'excomunista que ha traït els seus principis de joventut és la síntesi de tots dos que més fàcilment podem trobar a la Catalunya contemporània, sobretot quan repassem el mapa de les elits barcelonines. Si els Jocs Olímpics representen el punt de no retorn en la transició del puny alçat a la corbata, Arcarazo i Galceran desestabilitzen el consens positiu al voltant d'aquest episodi situant l'assassinat del petit Kevin a les mateixes dates en què tothom ballava la cançó del **Cobi**. Per seguir estirant el fil del pecat original, des d'aquí suggereixo que el protagonista de la tercera temporada sigui el turisme. Llàstima que seria impossible enemistar-se amb un hipotètic mataguiris.

La sèrie ens ha mostrat tres maneres de respondre al desencantament amb **Marx** i companyia. Resistir i mantenir-se fidel, com el pare de la Carmen García; vendre l'ànima i tirar el tiquet de compra al mar, com el Martí Miró, o refugiar-se en l'intel·lectualisme i l'estètica, com el Benet Muntada. Perquè si fa 15 dies descobríem el passat esquerranós d'en Miró, ahir vam poder sentir la nostàlgia als ulls d'en Benet mentre evocava les consignes revolucionàries d'Antonio Gramsci com si fos la

poesia que recita a l'estimada Wendy. Però, ai las, el pessimisme hobbesià (l'home és un llop per l'home) es va acabar imposant en algun moment de la història, i això encara afegeix llenya al foc de l'enigma més sucós de la sèrie: què va passar perquè dos joves que compartien ideals obrers hagin acabat convertits en l'encarnació del mal? El gust per l'assassinat i els menors els va venir abans o després de fer-se de dretes?

Però la pitjor notícia del capítol d'ahir va venir al final, amb la supervivència de la Carmen Garcia. La frustració dels seus detractors va ser més gran per culpa del que semblava que serien els seus darrers minuts de vida: caminant pel bosc, el pla de seguiment dilatava el temps fins a deixar-nos sense unghes, mostrant-nos dins del mateix quadre a en Benet posant-se els guants amb parsimònia i a la Carmen obstinada per no girar la cara tot i ser a menys d'una passa de distància. Catalunya estava dividida entre els que frisaven perquè ella se n'adonés a temps (mira enrere, abans que sigui massa tard!) i els que patien perquè en Benet trenqués la seva immaculada ratxa (escanya-la d'una vegada, abans que sigui massa tard!). Quan vam veure que el mestre escaquista empenyia l'advocada pendent avall, els membres de l'equip Muntada, entre els quals em compto, vam cridar

assaborint la victòria, fet que encara va fer més dur el gir final. No sabem si la Carmen tornarà o no en els episodis que romanen, però és una llàstima no haver aprofitat aquella seqüència per quedar-nos amb un record escaient per al personatge: els crits guturals, els plors i les súpliques capturaven la baixesa moral que ha exhibit l'advocada millor del que ho podrà fer cap altre epíleg.

Un dels principals problemes de la temporada han estat les dificultats per construir crescendos narratius, i l'episodi d'ahir va tornar a posar el fre, amb moltes escenes informatives just quan necessitàvem més benzina emocional. Si comparem com ens sentíem davant el risc de mort de la Carmen García amb com ens feia sentir l'amenaça del mataiaies a la Sara Grau o la caiguda en desgràcia (figurada i literal) del jutge Casas, entenem què està passant: enguany, els "bons" tenen poc protagonisme i no es troben en perill. Majoritàriament, l'espai de la Sara l'ha ocupat la Carmen, però amb un efecte molt desigual: el personatge de Mar Ulldemolins s'ha limitat a deixar-se portar cap allà on bufava el vent, doblegant el seu caràcter pla davant de qualsevol circumstància, corrent a corrompre's o a penedir-se segons tocava, amb l'afegit que la interpretació no ha sabut compensar amb carisma la manca de profunditat del paper. Si la inquietant obsessió

d'en Benet amb els infants –fins i tot amb els no nats– no l'hagués aturat, molts hauríem celebrat els minuts que de cop quedaven lliures per a la Sara Grau.

Nit i Dia 11.

Tu assassina, que jo netejo la sang

4.07.2017

Joan Burdeus. Barcelona.

Per algú que creu que la vida es pot explicar a través de l'alta literatura, ha de ser especialment trist veure com tot se'n va a la merda per culpa d'una faixa.

Si **Shakespeare** és veritat i poesia, la faixa és el sùmmum tèxtil de la mentida prosaica, una panxa que es fa trampes al solitari. Però a l'hora de la veritat, la sempre lleugerament esgrogueïda peça de roba no només va protegir en Fidel del dolor lumbar, també ho va fer de la descàrrega elèctrica amb la qual en Benet pretenia despatxar-lo per la via ràpida, donant-li al policia jubilat l'oportunitat de lluitar per la seva vida. El

resultat va ser una segona meitat de capítol agònica, on vam veure l'assassí més eficaç de la televisió catalana caient cada cop més fondo en una cadena d'errors i infortunis fins a acabar lluitant entre la vida i la mort a un descampat -bidons flamejants inclosos—. A vegades el dolent cau perquè els bons fan molt bé la seva feina; altres, molt més elegants, la justícia divina depèn d'un detall tan desllustrat com una faixa.

Si pensem en tot el que hem vist d'en Benet Muntada, la manera de representar el seu fracàs és plena d'ironia i crueltat. Davant d'un personatge que sempre s'ha definit pels discursos grandiloqüents i a la *finezza*, els demiürgs de la sèrie el castiguen amb mitja hora de matusseria, ofecs i relliscades. Si 9 de cada 10 vegades se soluciona el destí dels cadàvers amb una el·lipsi, l'episodi d'ahir ens va obligar a mastegar els detalls escabrosos d'en Benet arromangant-se i serrant la carn i els ossos d'en Fidel amb no poques dificultats.

Mancat d'algú a qui allisonar, els discursos filosòfics d'en Benet deixaven pas a sons guturals i respiracions entretallades que van acabar per despullar el personatge de tota l'elegància que s'havia construït. En definitiva,

lluny de ser un recurs merament estilístic, la manera dilatada i explícita de mostrar les complicacions anava directa al fons de la qüestió: contra la mistificació dels malvats i la seva aura majestuosa, un final patètic i visceral.

Una de les virtuts de la segona temporada de *Nit i dia* és que ha normalitzat l'atreviment formal, prenent riscos a quasi cada capítol que ens permeten valorar la sèrie més enllà de la trama. Perquè, quan falten dues setmanes pel final, ja podem sentenciar que la dramaturgia ha estat força més fluixa que l'any passat, però que la història ha estat escrita pensant més que mai en el seu vessant audiovisual. En altres paraules, de la pràctica totalitat de ficcions catalanes se n'hauria pogut fer una obra de teatre sense problemes, mentre que el guió de *Nit i dia* ha estat parit per a la televisió.

Potser per això *En sèrie*, els reportatges sobre els aspectes tècnics de *Nit i dia* que podem veure després de cada capítol, no s'han de veure com un afegitó, sinó com una part imprescindible del paquet que serveixen per reivindicar aspectes, als quals l'espectador no sol prestar tanta atenció, com ara el disseny de so, els moviments de càmera o el muntatge.

Conscients que les claus de la segona temporada serien l'estètica i els valors de producció, els *making of* semblen una estratègia de l'equip de publicitat per dir-nos que ens fixem en tot allò que no ens solem fixar perquè és allà on la sèrie marca les diferències. No crec que funcioni: a la televisió, la narrativa segueix sent més important que la poètica audiovisual. Ara bé, estaríem cometent un greu error si penséssim que els aspectes formals de *Nit i Dia* són una simple marcada de paquet: com demostra la magnífica ensulsiada d'en Benet Muntada al capítol d'ahir, amb la manera de realitzar una seqüència es poden dir tantes coses com amb una cita de **Dante**.

Nit i Dia 12.

Com empatitzar amb un assassí

11.07.2017

Joan Burdeus. Barcelona.

En Martí Miró ja ens havia revelat que si en Joan Grau no li feia cas, en comptes de ser recordat com un heroi que salvava nens

passaria a la història com “el monstre que se’ls follava”. A l’episodi d’ahir, durant la trobada entre el doctor i la Sara, nosaltres ho sabíem però la nostra heroïna no, en un recurs marca de la casa de *Nit i Dia*, que sempre prefereix el suspens a la sorpresa. Però si recordem la conversa que va mantenir amb en Lluís, l’exmarit maltractador, sabem que la Sara sempre havia pensat que els pecats del seu padrastre eren greus però explicables. El que vist en perspectiva era un cas meridià d’abús, el seu jo de 13 anys ho havia viscut com un enamorament lliure entre iguals. Per culpa d’aquesta malaurada interpretació, la forense havia arrossegat un sentiment de culpa immerescut durant mitja vida, i l’objectiu de la visita al seu padrastre era, precisament, desfer-se d’una vegada per totes d’aquesta càrrega i fer-la recaure en l’únic responsable. El problema és que la Sara creia que estava conversant amb un ésser humà, quan en realitat s’estava ficant a la gola del llop.

Un pederasta és un monstre. No en el sentit més avorrit i cunyadesc del terme, d’allò de voler quedar bé sent el més vehement a l’hora de condemnar les coses més òbviament condemnables, sinó amb el significat que li donaria un manual de mitologia. Des del vampir al zombi, els monstres són una violació

extrema de les categories normals, éssers que ens fascinen alhora que ens fan por perquè estan massa allunyats per poder-los explicar en els nostres termes i, en última instància, empatitzar-hi. Per fer més complet el paquet de trets aberrants, acostumen a trencar les lleis de la física i l'estètica, amb poders sobrenaturals i aparences repugnants que acompanyen la seva conducta obscena. Però res d'això és necessari: en el fons, el que separa el monstruós del dolent és la manca d'humanitat radical en algun aspecte, i n'hi ha prou que aquesta falla insalvable sigui estrictament moral. Tots podem entendre la caiguda gradual que porta una persona qualsevol a ser un polític corrupte, però l'abús sistemàtic de menors, amb màscares d'animal i masmorres de tortura incloses, és simplement incomprendible i, per tant, monstruós.

Una conseqüència d'aquesta característica dels monstres és que no s'hi pot dialogar, només combatre'ls. El Dr. Grau de la casa luxosa és un individu vil que es va aprofitar de la Sara però que encara es mou dins d'uns marges on alguna mena de redempció és possible, mentre que el Dr. Grau del soterrani és un licantrop contra el qual només té sentit disparar bales de plata. La Sara descobreix massa tard que tots dos són la mateixa persona, i un moviment bruscat de la càmera que s'acosta ràpidament cap a la nova

amenança ens indica que s'ha acabat la xerrameca. “No hauries d’haver entrat aquí”, diu el monstre que, si fos un vampir, ara mostraria els ullals.

Aquesta temporada de *Nit i Dia* ha estat farcida de maldats, però el cas de pederàstia ha estat sempre al fons del pou, en un pla radicalment diferent de la resta. Si analitzem la funció narrativa de l’abús de menors, veurem com un dels seus efectes principals ha estat blanquejar i humanitzar l’enyorat Benet Muntada. Dins l’ecosistema de la sèrie, la presència de la pederàstia ens ha obligat a relativitzar els assassinats a sang freda del mestre escaquista que, precisament, es distingeix per un amor i respecte genuí als nens, tal com ens va confirmar ahir la Lia. Gràcies a les nombroses seqüències durant les quals hem acompanyat en Benet, hem après a respectar el seu mètode indolor, sense gaudi sàdic pel mig, a escoltar la seva visió literària del món, i fins i tot a imaginar possibles passats tenebrosos que justificuessin la seva caiguda en desgràcia. Algú es pot imaginar la càmera mostrant els detalls de les perversions sexuals del Dr. Grau i aconseguint el mateix resultat?

L’any passat només vam tenir un monstre que, malgrat tot, vam acabar compadint en conèixer el seu passat traumàtic i la relació malsana amb

la mare i la religió. Enguany, l'acusació de pederàstia ha estat una etiqueta que determinaria qui era el personatge més monstruós entre tots els que competien pel podi. La sèrie ha jugat amb les nostres expectatives al voltant d'en Benet Muntada, que ens feien mossegar les ungles quan el vèiem fer classes a la Lia. Finalment, quan la llufa ha caigut sobre el Dr. Grau i en Martí Miró, la nostra percepció d'en Benet ha quedat revisada fins al punt que la feina de sicari ens sembla poca cosa. Amb la desaparició del personatge de **Josep Maria Pou**, se'n va l'únic malvat amb grisos morals que, amb la pista que va donar abans de morir, tanca el capítol de redempcions possibles. A l'episodi que queda, la batalla serà entre blanc i negre: o guanyen les heroïnes, o guanyen els monstres.

Nit i dia 13.

Un final estranyament feliç

18.07.2017

Joan Burdeus. Barcelona.

Desprenent complicitat romàntica per tots els porus de la pell, el Víctor i la Sara comparteixen els últims instants de la segona temporada

de *Nit i dia* abans de sentenciar: “Feina feta”. La mirada que els uneix és tan plena de satisfacció que quasi ens podríem oblidar que els separa el vidre de seguretat del Centre Penitenciari Brians II, dins del qual, si no m’he perdut alguna cosa, en Víctor haurà de passar molt de temps. Però el pes de la justícia institucional sembla absolutament incapaç de contrarestar la lleugeresa d’esperit que els ha donat la justícia primitiva: els llops són morts, tenim un final feliç.

En Martí Miró ho havia deixat ben clar: “Els homes com jo, no anem a la presó”. Però és que la garjola mai hauria estat suficient: construït com un monstre sense escrúpols, l’únic càstig a l’altura de la maldat que hem vist al llarg de tants episodis era la mort a mans del pare del Kevin Álvarez. Per això l’escena en què el seu equip d’advocats desgranava les martingales legals que farien servir per exculpar-lo va marcar el punt de no retorn, la seva sentència de mort. Eliminades les possibilitats d’una solució constitucional, la ràbia moral que en Víctor ha anat acumulant havia de trobar sortida o la frustració dels espectadors hauria estat majúscula.

Seguiré parlant d’això perquè en l’assassinat del Martí Miró hi ha la declaració de principis

de *Nit i Dia*, una història que tant com s'ha atrevit a recordar-nos que el mal és real i profund, no ha volgut anar més enllà i s'ha vist obligada a fer triomfar el bé que, segons la sèrie, depèn més de la voluntat i el caràcter dels individus que del sistema. És una posició eminentment clàssica: mentre quedin Sares i Víctors, la justícia, encara que sagnant, és possible. Perquè quan el Víctor prem el gallet de la pistola per al bestiar, els bons acaben de guanyar. Les imatges són tan explícites i el plor de la Joana és tan sincer (**Lluïsa Mallol** s'ha coronat amb aquest personatge) que el gaudi de l'espectador queda parcialment estroncat, però el moment està dissenyat per satisfer l'ideal de justícia de barra de bar: un pare matant el violador del seu fill que, a sobre, és polític corrupte. Imaginar i verbalitzar escenaris semblants –si fos el meu fill... / si em deixessin sol amb tal polític...– és un lloc ben comú, sobretot després de veure segons quines notícies, i la mort del Martí Miró ens permet fer realitat televisiva **una fantasia** fortament arrelada en l'imaginari col·lectiu.

Les fantasies ens produeixen plaer perquè ens permeten imaginar que travessem la frontera d'allò que està permès sense pagar-ne les conseqüències, i als estats de dret hi ha moltes coses prohibides. **Freud** va deixar-nos clar que

la civilització només s'aconsegueix a canvi de cert malestar. La justícia és un cas paradigmàtic: cedir el monopoli de la violència a les institucions ens obliga a renunciar per sempre més a la satisfacció primitiva de la venjança, que queda relegada a la fantasia i a la ficció.

Aquesta temporada *Nit i dia* ha explorat sense complexos les clavegueres d'aquesta civilització, una teranyina burocràtica en què el sentit humà del bé i del mal es poden perdre per complet. I en aquest marc, la mort del Martí Miró té una doble lectura: d'una banda, com a crítica a una estructura malalta que hauria permès que un individu així se'n surti, de l'altra, com a consol per als espectadors perquè la reparació que no permet el sistema arriba de la mà dels nostres (anti)herois. Però si ens fixem en la realitat, acostumen a guanyar els herois o el sistema?

El desenllaç de la Sara tocava menys de prop a les trames principals de la segona temporada. L'aparició psicogènica d'en Lluís Forés i el Marc Ramos a l'hora de la veritat encara reforça més aquesta sensació de distància: la doctora Grau ha viscut el seu periple a la perifèria dels esdeveniments centrals i, mentre els nous personatges tocaven l'univers de la política i

afegien noves capes de lectura, els conflictes de la forense han quedat circumscrits en el terreny de la psicologia personal, igual que a la primera temporada. Hem trobat a faltar més Sara.

La crònica de l'enfrontament amb el padrastre i la fugida del soterrani va ser intensa, visceral i benvinguda: lluny de ser gratuït, l'elevat grau de sang i fetge encaixava amb les circumstàncies i transformava en un bon clímax cinematogràfic la necessitat de la Sara de desfer-se d'una part d'ella mateixa per seguir endavant. Fins i tot el *gore* pot ser poètic i, per si no ens havia quedat clara la metàfora, ja ens ho va explicar la veu en off durant la visita a Brians II. No obstant això, ara i aquí cal iniciar una petició a change.org contra les morts per *fractura cervical a causa de caiguda desafortunada*. Aquest infame recurs és trampós i gandul, i va desmerèixer inexplicablement la lluita final entre la nostra estimada protagonista i el monstre.

La resta de caps per lligar es van tancar amb diferents graus d'elegància. En el pitjor lloc, queda la confessió de l'alcalde de Sant Feliu que serveix a la jutge Comas per detenir a en Martí Miró: el penediment de l'edil ni havia estat ben anticipat ni és fruit de la pressió dels Intocables, de manera que té un regust d'arbitrari. El futur

de la Carmen i el Damià va resoldre's amb un penediment mutu, realista i equilibrat “Sabíem el que fèiem i ens en vam aprofitar. Encara que col·laborem amb la justícia també ens acusaran”. L'Aitor ja havia fet tot el que li tocava i deixa oberta la porta a la tercera temporada per si se'l necessita.

Finalment, es mantenen els dubtes sobre el llegat d'en Benet Muntada, els llibres del qual, amb informació crucial que podria servir per rebaixar la pena del Víctor, queden surant en uns llimbs d'incertesa que s'esclariran l'any que ve. O no, perquè, ara com ara, TV3 encara no ha encarregat la tercera temporada als seus creadors, que tenen les idees i la voluntat de tirar-la endavant però que, fins que la CCCMA no comparegui, no saben si es farà realitat.

La segona temporada de *Nit i dia* ha arriscat més que la primera: en comptes de conformar-se a repetir l'esquema amb un nou psicòpata i prou, **Lluís Arcarazo** i **Jordi Galceran** han volgut seguir la pista del mal fins a la política. Aquestes capes han fet la sèrie més complexa, però han reduït el protagonisme del personatge de **Clara Segura** deixant un espai buit que ningú ha ocupat amb la mateixa solvència. El gran **Josep Maria Pou** ens ha regalat un malvat memorable que ja forma part del patrimoni televisiu català, però el tàndem

amb **Ramon Fontserè** ha quedat estranyament repartit: mentre que Benet Muntada era el centre d'atenció i gaudia de més i millors seqüències per guanyar-se el públic, el dolent més dolent de tots no ha tingut escenes on lluir-se, igual que ha passat amb el Dr. Grau.

En general, la història ha estat farcida de bones idees que ens han mantingut enganxats a la pantalla i ens han fet tornar cada dilluns. Em quedo amb una virtut que va més enllà dels aspectes concrets: *Nit i dia* ha demostrat que la Catalunya i la Barcelona que tots coneixem són escenaris fèrtils per a l'exploració serièfila del costat fosc de la naturalesa humana i que cal aprofundir en els aspectes locals en comptes de dissimular-los. Qui necessita el Bronx i la Casa Blanca, tenint la Mina i el Palau de la Generalitat?
